

**INNSTILLINGSRÅDET
FOR DOMMERE**

Innstillingsrådets praksisnotat

Light versjon

Revidert 13. desember 2021

REKRUTTERINGSPROSESS – INNSTILLINGSRÅDET FOR DOMMERE

1. INNSTILLINGSRÅDET

Dette er et sammendrag av praksisnotatet til Innstillingsrådet. Hensikten er å informere søkere til dommer- og lederstillinger om ansettelseskriterier og søknadsprosess. På rådets nettside finnes [fullstendig versjon av praksisnotatet](#).

Innstillingsrådet behandler dommerutnevnelser i alle instanser, med unntak av høyesterettsjustitiarius. Innstillingsrådet er hjemlet i [domstoloven kap. 3](#), § 55 og §§ 55 a - i. Rådet innstiller til Kongen i statsråd, som utnevner. Innstillingsrådet behandler også konstitusjoner ut over seks måneder. Se [Innstillingsrådets nettside](#) og [årsmeldingene til Innstillingsrådet](#) for ytterligere informasjon.

Domstoladministrasjonen (DA) er sekretariat for Innstillingsrådet.

2. KVALIFIKASJONSKRAV TIL DOMMERE

Formelle krav

Innstillingsrådet legger kvalifikasjonsprinsippet, slik det er uttrykt i [domstoloven § 55](#) til grunn for sine vurderinger og innstillinger. Det stilles høye krav til faglige kvalifikasjoner og personlige egenskaper, herunder gode eksamenskarakterer.

Domstoloven [§ 53](#), [§ 54](#) og [§ 55](#) omtaler krav til alder, utdanning, statsborgerskap, vederheftighet og at man ikke er fradømt stemmerett.

[Jordskifteloven § 2-4](#) setter krav til jordskiftedommere og jordskiftelagdommere om jordskiftefaglig utdanning på mastergradsnivå.

[De etiske prinsippene for dommeratferd](#) stiller også en del krav til dommere:

- *Strafferettslig rulleblad*: Dette utelukker i utgangspunktet utnevning, dersom det ikke er grunn til å gjøre unntak, bl.a. ved forenklet forelegg, bot ved alminnelig forelegg, påtaleunntatelse, tid gått siden straffbar handling, og gjerningsmannens alder da det skjedde. Vandelskravet til meddommere i [domstoloven § 72](#) vil utgjøre minimumskrav for utnevning av embetsdommere.
- *Riktige opplysninger*: Søkerne må gi riktige opplysninger. Vesentlige forhold som ikke kommer frem vil i seg selv kunne reise tvil om søkers vurderingsevne og skikkethet.

Tidligere yrkeserfaring og tidligere dommerpraksis

Dommere i alminnelige domstoler

De som utnevnes skal som hovedregel ha minst ti års yrkespraksis som jurist. Det er en fordel med en bred praksis. Hovedtyngden av de utnevnte kommer fra annen dommerstilling. Dommererfaring vurderes som verdifullt, men er ikke et krav.

Dommere som søker nye dommerembeter og som har vist seg egnet, vil stå sterkt. Etter Innstillingsrådets praksis er det imidlertid ikke noe automatikk i at dommersøkere går foran andre. Av hensynet til stabilitet i domstolene forventer Innstillingsrådet at en utnevnt dommer blir i embetet i minst to - tre år før vedkommende søker ny dommerstilling.

I tillegg til dommererfaring vil det være en fordel om søkeren har erfaring som bruker av domstolen, for eksempel som advokat eller politiadvokat. Praksis som for eksempel nemndsledere i fylkesnemnd eller utlendingsnemnd gir erfaring ikke helt ulik dommererfaring, men på et snevrere område. Jurister i statlig, kommunal eller privat virksomhet har gjerne verdifull erfaring, selv om de mangler prosedyrerfaring. Allsidighet kan være en fordel. Annen utdanning eller erfaring tillegges vekt, selv om dette kan innebære en noe kortere juridisk karriere.

Jordskiftedommere

Til jordskiftedommere legges det vekt på relevant praksis fra virksomheter som Staten vegvesen, kommuner og private bedrifter. De fleste nye jordskiftedommere kommer fra offentlig sektor. Det største fagmiljøet innen jordskiftedefaget finnes i jordskiftedomstolene, og den best tilpassede praksis opparbeides også der, f.eks. som jordskiftedommerfullmektig og/eller utreder/ingeniør. Innstillingsrådet ønsker både ekstern og intern rekruttering av kandidater.

Andre momenter som vil vektlegges

Dommere skal fortsatt være generalister, selv om domstolene tilrettelegger for en viss spesialisering.

Det er utarbeidet kompetanseprofil for alle stillingsgruppene i domstolene fram mot 2025. Dette ble vedtatt av DAs styre i juni 2021. Innstillingsrådet anvender anbefalingen i sitt arbeid. Her gjennomgås kort de viktigste momentene fra anbefalingen:

Generelt for alle dommere

Dommere må ha god evne til å:

- Sette seg inn i nye rettsområder og anvende ulike rettskilder, både nasjonale og internasjonale
- Utøve skjønn, hvor mange rettslige og andre forhold veies mot hverandre
- Arbeide hurtig og effektivt, og til å treffe beslutninger
- Administrere komplekse rettsaker, som involverer mange parter og medarbeidere i domstolen
- Lytte og ivareta partene under saksforberedelse og rettsmøter
- Tillitvekkende opptreden i retten
- Skrive presise og gode avgjørelser
- Utvise tverrfaglige ferdigheter, dvs. generell kompetanse på andre områder på tvers av stillingskategorier. Eksempelvis evne til å arbeide i team, ha tverrkulturell forståelse og omstillingsevne

I anbefalingen er videre personlige egenskaper hos dommere trukket fram: Etisk standard, ydmykhet og respekt for dommerrollen, tilslutning til domstolenes idé- og verdigrunnlag og samfunnsoppdrag, respekt for og omsorg for kolleger, respekt for publikum, lojalitet, selvstendighet, og engasjement og innsatsvilje. Det bør være en god vurdering på alle punkter.

Det er også trukket fram at økt digitalisering vil bety endrete arbeidsprosesser i domstolene. Dette forutsetter at dommere har grunnleggende digital kompetanse og interesse for digitalisering.

De som innstilles, har i de aller fleste tilfeller en meget god eksamen (laud, dvs. 2,75 eller bedre, eller A eller B).

Spesielt for dommere i alminnelige domstoler

- Generelt må dommere ha stor juridisk faglig dyktighet, særlig innenfor de mest sentrale juridiske områdene som prosesslovgivning, straffelovgivning, sentrale områder av privatretten mv.
- Dommere bør ha god innsikt i EU/EØS-rett og annen internasjonal rett.

Spesielt for jordskiftedommere

- Det kreves gode eksamensresultater spesielt i eiendomsfag og juridiske fag, som hovedregel karakter 2,5 eller bedre. Dette tilsvarer krav til A eller B. Det må likevel foretas en totalvurdering.
- Søkere bør ha praksis fra jordskifteretten som jordskiftedommerfullmektig eller utreder/ingeniør, og praksis også fra virksomheter som eksempelvis Statens vegvesen, kommuner og private bedrifter.
- Gode evner til å opptre forhandlings- og løsningsorientert.
- Man bør ha innsikt i relevante teknologiske verktøy for jordskiftearbeidet.

3. SLIK FOREGÅR SØKNADSPROSESSEN

Kunngjøring

Dommerstillinger kunngjøres offentlig. DA har i forkant innhentet opplysninger fra domstolleder om hvilken særlig kompetanse som er ønskelig. Det vil gå frem av kunngjøringen hvilket rettssted dommerstillingen hører til. Det forventes imidlertid at dommere vil gjøre tjeneste på alle rettssteder i domstolen.

Ny kunngjøring

Dersom det ved første gangs kunngjøring kommer få søkere eller søkere som neppe er aktuelle å innstille, kan det foretas en ny kunngjøring.

Søknad

Søknad og vedlegg sendes elektronisk via [Jobbnorge](#). Dersom søknader kommer inn etter fristens utløp, vurderer Innstillingsrådet om de skal komme i betraktning. Rådet har streng praksis.

Offentlighet, innsyn og personvern mm

Etter [domstoloven § 55 i](#) er søkerlister til dommerstillinger offentlige og skal inneholde opplysninger om navn, alder, stilling eller yrkestittel, bosteds- eller arbeidskommune, og utdanning og praksis i offentlig og privat virksomhet. Etter [offentleglova § 25](#) kan det gjøres unntak dersom søker ber om det. Det skal uansett opplyses hvor mange som har søkt, og kjønn. Innstillingsrådet har [egne retningslinjer for å vurdere unntak](#) fra offentlig søkerliste.

Innstillingsrådet innstilling er offentlig etter [domstoloven § 55 i](#). Det samme gjelder konstitusjoner. Søkere som har fått unntak fra å stå på offentliggjort søkerliste vil bli navngitt i rådets innstilling selv om vedkommende ikke innstilles på sikker plass. Innstillingsrådet har derfor åpnet for at vedkommende kan trekke seg som søker om man ikke blir innstilt som nr. 1. Dersom man ønsker å benytte seg av dette, må man gi skriftlig tilbakemelding før intervjuet. Vedkommende får da ikke vite rangeringen for egen del.

Søkerlister og Innstillingsrådets innstillinger legges ut på [Innstillingsrådets nettside](#). Innstillingsrådets begrunnelser for innstilling, og domstolleders og referansers uttalelser, er ikke offentlige.

Personvernforordningen kapittel II Prinsipper, Artikkel 5 krever sletting når fortsatt lagring ikke er nødvendig. Innstillingsrådet praksis er derfor at referanser og omtaler kun skal oppbevares og anvendes i fire år, hvis kandidaten samtykker og annet ikke er avtalt.

Innstillingsrådets medlemmer, DA og domstolleder får elektronisk tilgang til søknadsdokumenter, med taushetsplikt via forvaltningsloven.

Reaksjoner fra Tilsynsutvalget for dommere eller advokatenes disiplinærorganer blir etterspurt ved søknaden. DA opplyser Innstillingsrådet dersom søker som er dommer har hatt sak i Tilsynsutvalget og fått kritikk eller advarsel. Søker vil under intervjuet bli bedt om å redegjøre nærmere for dette.

Politiattest

Utvidet politiattest vil bli innhentet for de søkerne som innstilles.

Referanser

Det er vesentlig hvordan søkere har fungert i tidligere stillinger. Det er nyttig om kandidatene oppgir referanser allerede i søknaden. Referanser må foreligge senest til intervjuet.

Minst tre referanser må oppgis, med navn, stilling, epostadresse og mobiltelefonnummer. Søkere må under intervjuet forklare sitt valg av referanser. Dersom sentral referanse ikke oppgis, vil søker bli

bedt om begrunnelse. Det er en fordel med referanser som kan utdype søkerens faglige og personlige egnethet.

For advokater kan dette være krevende. Relevante referanser kan være kolleger, dommere de har prosedert mye for, sentrale klienter eller lignende. De som har dommerfullmektigerfaring kan oppgi tidligere sorenskrivere, om det ikke ligger langt tilbake i tid.

Referansene blir kontaktet først etter klarering fra kandidaten og etter eventuelt intervju.

Innstillingsrådets praksis er at referansene oppbevares i fire år, så fremt ikke annet er avtalt med kandidaten.

Vurderinger av personlige egenskaper forelegges ikke søkeren.

Sammendrag av samtalene med referansene blir skrevet ned og lagret som konfidensielle.

Intervjuer

Intervjugruppen i Innstillingsrådet velger i samråd med domstolleder ut aktuelle kandidater. Domstolleder skal ha «reell og god innflytelse», jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001). Gruppen får også kjennskap til tidligere referanser og omtaler av søkere der dette finnes.

Innstillingsrådet skal som hovedregel innstille minst tre kandidater til hver stilling. Det innkalles gjerne fire - seks søkere til intervju. I noen tilfeller vil det være to intervjurunder. Dersom det er færre kvalifiserte slik at det blir færre innstilte, skal dette begrunnes.

Intervjuene skjer hovedsakelig som videointervju. Kandidater som har søkt flere embeter må være innstilt på å møte til flere intervjuer. Det brukes intervjumal. Domstolleder deltar i intervjuene på lik linje med de øvrige medlemmer i intervjugruppen. Referanser forelegges domstolleder.

Kandidatene vil bli bedt om å holde en presentasjon om seg selv på ca. fem minutter (ca. 10 minutter til stilling som domstolleder) under intervjuet. Her skal søknaden begrunnes. Man skal gi vurderinger av dommerrollen, dommerferdigheter og dommeradferd, og hvordan man ser seg selv i denne rollen. Det legges vekt på motivasjon, evne til refleksjon og innsikt i hvilke personlige og arbeidsmessige utfordringer kandidaten vil stå overfor.

Intervjuene har en varighet på 75 – 90 minutter.

Innstillingsrådets vurdering

Det tar regelmessig minst tre måneder fra søknadsfristen utløper til utnevning skjer. Innstillingsrådet bygger sine vurderinger på kvalifikasjonsprinsippet: Den søkeren som er best kvalifisert, skal innstilles. Det blir tatt hensyn til den aktuelle domstols særlige behov.

Domstolleder avgir skriftlig uttalelse til Innstillingsrådet med sin vurdering. Denne tillegges betydelig vekt, men rådet foretar sine selvstendige vurderinger.

Intervjugruppens leder skriver innstillingen, som først behandles i intervjugruppen, deretter i Innstillingsrådets møte.

Avslutningsvis vurderes søkerne opp mot hverandre. Rådets argumentasjon konsentreres slik at departementet/Kongen oppfatter hva som har vært det mest avgjørende. I Ot. prp. nr. 44 (2000-2001) er forutsatt at «Innstillingsrådets vurdering skal tillegges meget stor vekt». Dersom en person søker flere embeter samtidig blir vedkommende innstilt til de embeter vedkommende er kvalifisert for.

DAs vurdering fremkommer ikke av innstillingen. Når det gjelder domstolledere, har Innstillingsrådet gitt DA en funksjon tilsvarende domstolleder når det gjelder dommerutnevnelser. Om DA har et avvikende syn, omtales dette kort.

Innstillingsrådet ønsker å ta vare på gode søkere som ikke umiddelbart når opp. Det kan gis signaler, men de må ikke oppfattes som bindende når vedkommende søker på nytt. DA kan på eget initiativ og som del av sitt ansvar for rekrutteringspolitikken, kontakte personer som kan være aktuelle. Det kan også domstolleder. Søkere som ikke får signaler, må ikke tolke dette slik at de ikke vurderes som fortsatt interessante for dommerstilling.

Habilitet

Etter domstoloven § 55 er det domstollovens regler i §§ 106 og 108 om inhabilitet som gjelder. Dersom et medlem av rådet er inhabil, fratrer vedkommende under behandling av saken.

Klager

Etter domstoloven § 55 i gjelder forvaltningsloven for Innstillingsrådets virksomhet. Etter [forvaltningsloven § 3 andre ledd](#) gjelder imidlertid ikke lovens regler om klage i ansettelsessaker.

4. LEDERE I DOMSTOLENE

Tingretten ledes av sorenskriveren og lagmannsretten av førstelagmannen. I tingretter med flere enn 20 medarbeidere utnevnes nå også nestledere, som har dommerkompetanse. I store domstoler er det videre avdelingsledere som er ledere for dommere, og i lagmannsrettene er lagmennene en del av ledelsen.

Tester og presentasjon

Ledere i domstolene er samtidig ledere i staten. DA har derfor vedtatt å legge [statens fire lederkompetanser](#) til grunn. Innstillingsrådet anser disse som dekkende for de kompetansekrav som må stilles til domstolledere. I tillegg kommer andre særskilte kvalifikasjonskrav som må settes til ledere i den tredje statsmakt.

Særlig om domstolleders ansvar og kompetanse

Domstolleder har resultat-, budsjett- og personalansvar, og ansvaret for å gjennomføre beslutninger som fattes i domstolene. Domstolleder har det overordnede ansvar for hele domstolens virksomhet og har administrativ styringsrett også overfor dommerne, men må respektere deres uavhengighet i dømmende virksomhet. Det er også domstolleder, eller den som det delegeres til, som har kompetanse til å fordele saker.